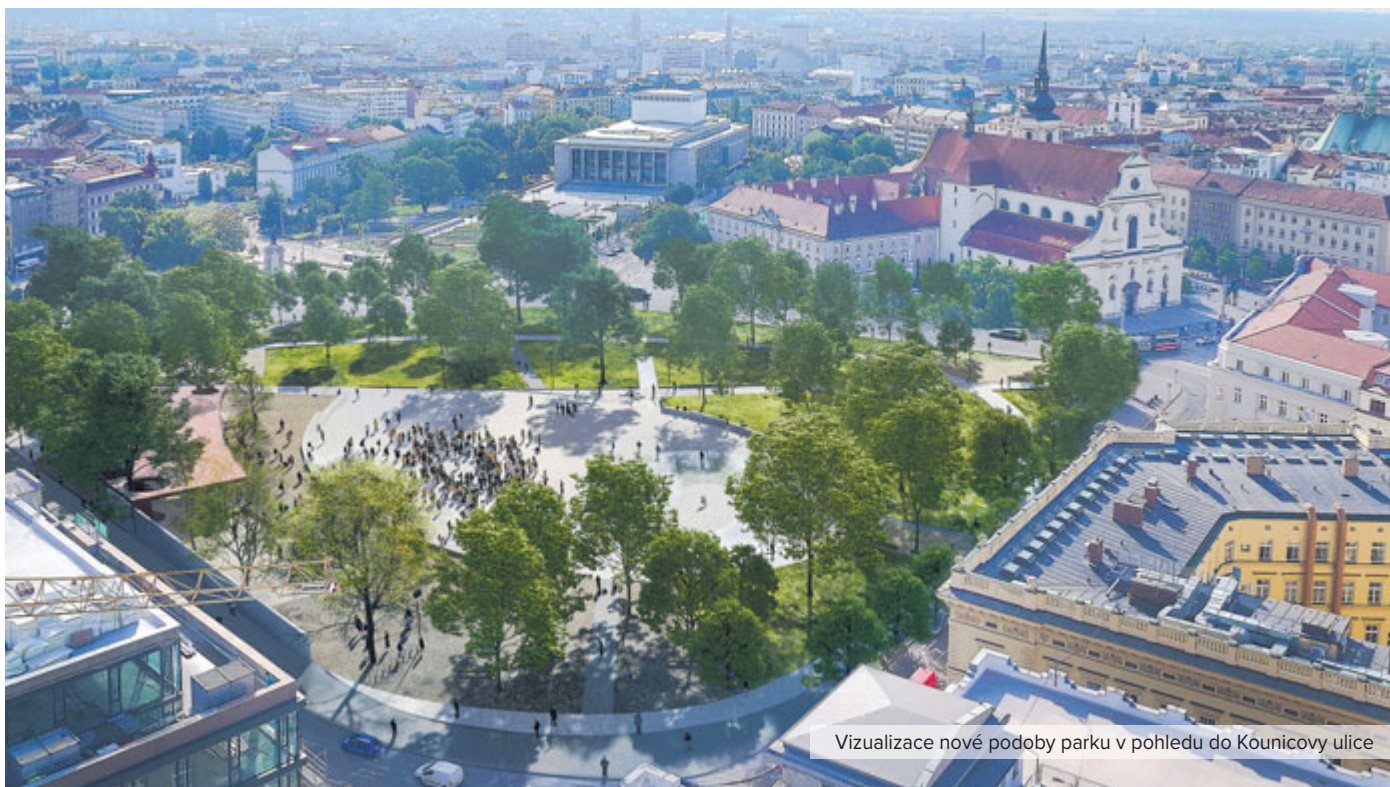

REKONSTRUKCE PARKU NA MORAVSKÉM NÁMĚSTÍ

Na konci roku 2016 městská část Brno-střed představila veřejnosti výsledky otevřené architektonicko-urbanistické a krajinářské soutěže. V konkurenci dvou desítek projektů zvítězila architektonická kancelář consequence forma, která na projektu dál pracuje společně s dalšími odborníky.

Dnešní nevyhovující stav

Současnou podobu park získal v sedmdesátých letech 20. století. Moravské náměstí tvoří vzrostlé stromy a keře na obvodu a zpevněné plochy bez vzrostlé vegetace uprostřed. Stávající křížení pěších cest na centrálním prostoru s kašnou nevytváří příjemný prostor pro odpočinek a současný stav zeleně si rovněž již říká o rekonstrukci.

Stávající hodnoty a průzkumy

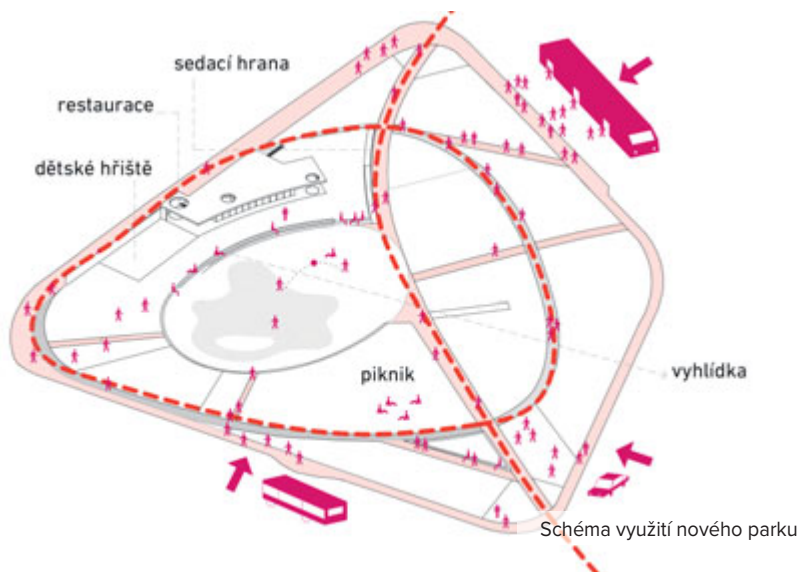
Inženýrsko-geologický a hydrogeologický průzkum ukázal přítomnost náspů a úlomků stavební suti a keramiky, což nasvědčuje přítomnosti hradebního valu a Německého domu. Pedologický průzkum kopanými sondami zajistil informace o složení půdy a jejích vlastnostech, a o přítomnosti živin a prachových částí v půdě. Dendrologický průzkum

přinesl poznatky o všech stávajících stromech v parku, definoval jejich zdravotní stav a perspektivu, a označil důležité kosterní dřeviny. V parku se nacházejí dva památné duby. V nové podobě parku jim bude dán větší prostor a stanou se výraznými dominantami.

Architektonické řešení

Nové řešení úprav parku na Moravském náměstí vychází z myšlenky aktivovat park v celé jeho hloubce. Umístění pěších cest

respektuje pozici stromů a významné zeleně a díky tomu vytváří rozdílné charaktery prostředí v rámci parku. Nové řešení parku maximálně zachovává současné vzrostlé stromy. Hlavní pěší cesta respektuje původní vstupy do parku a památné stromy. Linka této cesty vede přirozeně od Rašínovy ulice na Lidickou. Podél linie hlavní pěší cesty jsou navrženy lavičky, záhony se sedacími hranami, odpočinkové plochy a pítka. U hlavní pěší cesty se nacházejí památné stromy. Kolem stromů jsou navržena místa

k posezení a setkávání. Na tuto cestu navazuje centrální plocha, radiální cesty a okružní cesta.

Okružní cesta vede mezi okrajem parku a centrální plochou a je určena pro klidné korzování v parku. Kolem okružní cesty jsou navrženy lavičky. Radiální cesty na východní straně navazují na křižovatku a na zastávku tramvají a autobusů tak, aby lidé přirozeně vcházeli do parku. Na západní straně radiální cesta reaguje na přechod pro chodce. V severozápadním rohu parku pěší cesta navazuje na přilehlou křižovatku s přechody.

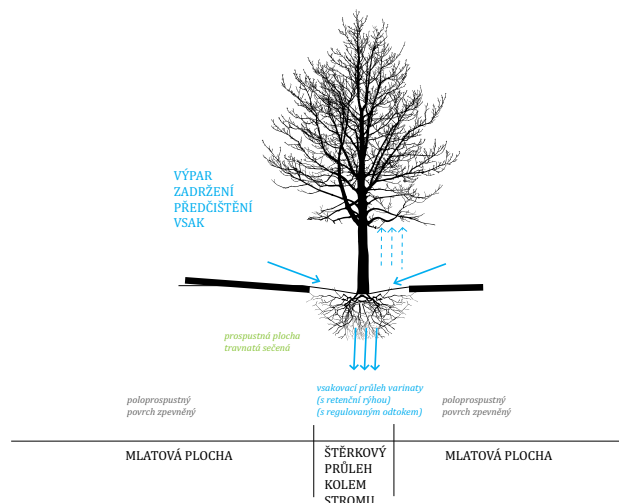
Centrální plocha navazuje na hlavní pěší cestu, má elipsový tvar a okraj plochy bude tvořit sedací hrana. Její součástí bude vodní prvek – fontána. Na centrální plochu je severním směrem navázána mlatová plocha pro kavárnu a dětské hřiště. Park bude uzpůsoben bezbariérovému užívání, a to včetně kavárny s hygienickým zázemím pro osoby s omezenou schopností pohybu.

„Na konci roku 2019 jsme předali na stavební úřad dokumentaci pro územní řízení a nyní probíhají přípravné práce na dalším projekčním stupni, na dokumentaci pro stavební povolení. Očekáváme, že faktické práce v parku začnou v polovině roku 2021. Mohu tedy všem občanům přislíbit, že se před zahájením prací mohou těšit ještě na jeden ročník Adventu na Moraváku a také vyhlídkové kolo, které se stalo jeho dominantou,“ upřesnil harmonogram stavby Ing. arch. Vojtěch Mencl, starosta městské části Brno-střed.

Vegetační úpravy

Díky poloze parku podporuje krajinářská koncepce přírodní i městské typy krajinářských prvků. Prostorově chce park více otevřít do okolního urbánního prostředí. Velmi důležitá je podpora environmentálních témat a prvků modrozelené infrastruktury. Park bude fungovat jako živý biologický systém. Vzhledem k nadměrnému provozu a z toho vyplývajícím zátěžím pro vegetační prvky koncepce pracuje s ochranou vegetačních prvků, jasně vymezuje prostory pro pobyt lidí a chráněné plochy pro rozvoj biodiverzity. Po obvodu tak vzniká nový chráněný přírodní rámec.

Plášť parku návrh doplňuje o nové kosterní dřeviny a pár solitérních podhledných keřů. Navazuje na stávající hodnotu pestré druhové, prostorové a věkové diverzity. Druhově vybírá dřeviny vhodné do současného klimatu, jako jsou duby, platany, kaštiny, javory a městské fenomény jeřlínů, akátů, dřezovců

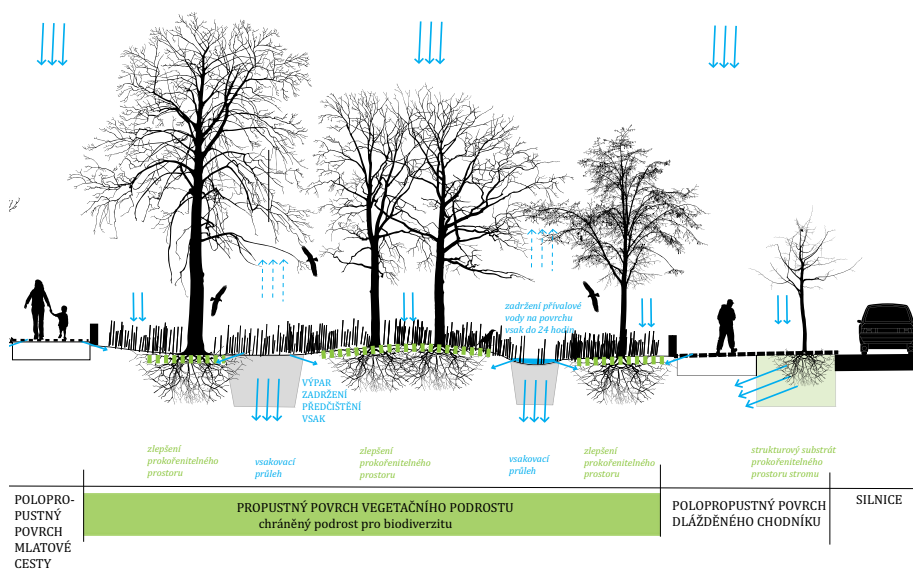
a dalších. Nové stromy budou sázeny převážně do rostlého vegetačního povrchu, jako je trávník a záhony podrostů. Pár jedinců je navrženo v mlatu. Návrh počítá s kompletní obnovou stromové uliční aleje na severu a na západě parku. Pro špatné stanovištní podmínky musí být výsadbová místa dobře připravena, například ze štěrkového substrátu. Nízké podrosty a bohatá společenstva bylin budou novým tématem parku. Pracuje se zde se stinným hajným podrostem obvodového rámce, travinobylinným záhonem s protierozním opatřením u svahu na severu parku u Koliště, městským bohatým reprezentativním rabatem na vyvýšených záhonech v exponovaných nárožích a plochách kolem hlavní cesty a specifickými záhony pod památnými duby. Centrální travnatá plocha bude obnovena jako pobytový trávník s profilem proti zhutnění, aby byla zachována dobrá retence vody a vzduchu. V parku je navržen automatický zavlažovací systém. Nezbytná bude udržovací péče první tři roky po výsadbě a dále plán péče, který zajistí kvalifikovanou péči arboristů a zahradníků.

Rehabilitace stávajících dřevin

Pro špatný zdravotní stav je v parku navrženo ke kácení několik kusů dřevin. Jedná se o vtroušené jedince v obvodovém rámci parku. Pro přehlednost parku budou redukovány i rozsáhlé skupiny keřů, které se nenacházejí v navrhovaném přírodním podrostu parku. U cenných jedinců keřů proběhne jejich přesazení do nového podrostu. Na ponechaných stromech je navrženo péstební opatření v korunách stromů pro zlepšení jejich zdravotního stavu. Stávající stromy budou postupně rok dopředu připravovány na změnu povrchu a na celkovou rehabilitaci kořenového prostoru, která zajistí lepší přísun vzduchu, retenci vody a v budoucnu zamezení zhutnění půdy. Ponechané keře budou zapěstovány do podhledných solitér.

Opatření pro ochranu stávajících stromů

Velkou prioritou návrhu ochrany je dlouhodobé zachování vybraných stromů, a to

Vizualizace – řez

minimalizací dopadů stresů vyplývajících z realizace stavby a ochrana kořenových zón stromů před zhutněním a mechanickým poškozením.

Současné stanovištní podmínky vykazují navážky stavebního materiálu, konfiguraci terénu, zhutnění a intenzivní provozní zátěž. Od jara letošního roku budou probíhat přípravná opatření, zlepšující podmínky v kořenové zóně stávajících stromů vnitřního parku. Pro realizaci předběžných opatření bylo vybráno celkem 69 stromů ve třech základních technologiích, jimiž jsou plošné mulčování s cílem zlepšení vitality a vláhových poměrů u 29 kusů, radiální mulčování s cílem uvolnění zhutnění a zlepšení vitality a vláhových poměrů u 24 kusů a změna povrchu z travnatého na mlatový u 16 kusů stromů.

Hospodaření s dešťovými vodami

Celý park je nově řešen tak, že dešťové vody spadlé na jeho plochu budou v daném území kompletně zadrženy a budou postupně vsakovány do podloží. Srážkové vody, které budou odváděny do kanalizace, jsou pouze ty vody, které budou přepadat bezpečnostním přelivem z akumulační nádrže fontány. Za velmi vydatného deště přiteče z fontány srážková voda do akumulační nádrže, která je součástí technologie fontány. Pro hospodaření s dešťovou vodou je v parku navržen plošný vsak prostřednictvím vsakovacího trávníku, který je doplněn o retenční a vsakovací rýhy. Ta pojme přebytečnou vodu nezachycenou vegetací a trávníkem. Plochy budoucí kavárny budou odvodněny prostřednictvím propustného mlatu, kde budou vody předčištěny a následně budou

svedeny opět do zasakovací rýhy, která bude plochou mlatu procházet. Pro přivádění potřebné vody a k odvádění přebytečné dešťové vody od kořenových balů některých stromů jsou v části parku navrženy šterkové vsakovací rýhy. Šterková vsakovací rýha je také navržena pro dešťové vody, které spadnou do prostoru fontány.

Kavárna s toaletami

Pro novou podobu parku a jeho rekreační využití je umístění kavárny s toaletami zásadní. Kavárna je umístěna v severní části parku, v přehledné pozici s orientací na centrální plochu parku i na centrum města. Doposud nevyužívané plochy parku se tím stávají atraktivními pobytovými plochami s jasně definovanou funkcí. Kavárna dotváří kompozici parku a zcela zásadně napomáhá jeho pobytové funkci. Zároveň je tím park částečně odclonen od frekventovaného malého městského okruhu. Neopomenutelným faktem je velmi podstatná

obslužná role kavárny pro celý park a jeho uživatele v podobě občerstvení a hygienického zázemí s toaletou, které jsou v centru města a městském parku takového významu nepostradatelné.

Stavba kavárny maximálně respektuje stávající hodnoty místa, především vzrostlé stromy, které mají pro park velký význam. Vegetační střecha kavárny je zakomponována do parku tak, aby stromy mohly ve dvou místech prostupovat kruhovými otvory a vytvořit tak jedinečné místo se silnou atmosférou a posezením pod stromy.

„Brno-střed trpí nedostatkem kultivovaných veřejných parkových prostranství a tento park je ve stávající podobě pouze zkratka při průchodu městem, která nenabízí obyvatelům dostatečné aktivity pro jejich relaxaci. Rekonstrukce také rozhodně prospěje stávající zeleni a stromům, jejichž stav je nyní více než špatný. Tak velkou rekonstrukci, jako je tato, nelze vyřešit za rok, za dva, je to práce na několik let. Věřím však, že až ji dokončíme, lidé si park velmi oblíbí,“ doplnil Ing. arch. Petr Bořecký, radní městské části Brno-střed pro výstavbu a územní rozvoj.

Zpracovatelský tým

consequence forma architects – hlavní architekt projektu
 Klára Zahradníčková – krajinářská architektka
 Karin Standler – krajinářská architektka
 Jiří Vítek – vodohospodář
 David Hora – arborista
 a tým konzultantů

Na tvorbě článku se podílel Ing. arch. Martin Sládek z ateliéru consequence forma.

(kad) ■

Vizualizace nové podoby parku – centrální prostranství s vodním prvkem